

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за
спеціальністю 053 Психологія ОП Практична психологія

Дніпро-Слов'янськ- 2026

УДК 378.016:001.8:159.9(072)

М54

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Донбський державний педагогічний університет» (протокол №7 від 05.02.2026 р.)

Рецензенти:

Гірняк А.Н. – доктор психол. наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету;

Яланська С.П. – докторка психол. наук, професорка, деканка факультету психології і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

М 45 Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП «Практична психологія» (електронне видання) / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» ; уклад. : Е. А. Панасенко, Я. О. Співак, С. В. Березка, Л. А. Співак. Дніпро ; Слов'янськ, 2026. 65 с.

Нормативно-правову основу методичних рекомендацій до написання кваліфікаційної роботи з психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія становлять Закон України «Про вищу освіту», стандарт вищої освіти України за галуззю знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальністю 053 Психологія, освітньо-професійна програма «Практична психологія», а також чинні нормативні документи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», зокрема Положення про кваліфікаційні роботи у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

У методичних рекомендаціях систематизовано та висвітлено послідовність основних етапів підготовки і написання кваліфікаційної роботи з психології, визначено вимоги до організації та проведення психологічного дослідження, а також до структури й оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до сучасних освітніх стандартів. Додаткові матеріали містять зразки основних структурних компонентів кваліфікаційної роботи, що сприяють уніфікації вимог та підвищенню якості підготовки здобувачів вищої освіти.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Структура кваліфікаційної роботи	5
3. Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи	6
4. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	22
5. Процес виконання кваліфікаційної роботи	26
6. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи	27
7. Академічна доброчесність у процесі виконання кваліфікаційної роботи	32

Додатки

Додаток 1. Зразок оформлення заяви та календарного плану роботи	35
Додаток 2. Зразок титульного аркуша	38
Додаток 3. Зразок оформлення змісту	39
Додаток 4. Зразок оформлення вступу	40
Додаток 5. Зразок представлення теоретичної моделі досліджуваного явища	46
Додаток 6. Зразок оформлення бібліографії використаних джерел	49
Додаток 7. Зразок анотації до кваліфікаційної роботи	51
Додаток 8. Відгук на кваліфікаційну роботу	54
Додаток 9. Рецензія на кваліфікаційну роботу	55
Додаток 10. Тематика кваліфікаційних робіт	56

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології розроблено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Практична психологія» спеціальності 053 Психологія у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Вимоги до підготовки та виконання кваліфікаційної роботи визначаються положеннями Закону України «Про вищу освіту», стандартом вищої освіти України за галуззю знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальністю 053 Психологія, освітньо-професійною програмою «Практична психологія», а також внутрішніми нормативними документами ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», зокрема Положенням про кваліфікаційні роботи у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти формують і поглиблюють загальні та фахові компетентності, досягають програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою. Кваліфікаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, що передбачає виявлення здобувачем умінь аналізувати наукові джерела, обґрунтовувати актуальність теми, розробляти програму дослідження, добирати та застосовувати психодіагностичні методики, здійснювати кількісний і якісний аналіз отриманих результатів, інтерпретувати їх та використовувати для розв'язання конкретних науково-практичних завдань із обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою з дотриманням норм наукового стилю викладу, логічної послідовності, термінологічної точності та вимог до академічного письма. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт представлена у Додатку 10.

Основними вимогами та етапами виконання кваліфікаційної роботи є:

- дотримання принципів академічної доброчесності на всіх етапах наукового дослідження;
- дотримання етичних і правових норм проведення психологічних досліджень;
- формулювання та погодження з науковим керівником теми кваліфікаційної роботи, що відповідає науковим інтересам здобувача та актуальним напрямкам розвитку сучасної психології;
- ознайомлення з нормативно-правовими та методичними документами, які регламентують виконання кваліфікаційної роботи;

- розроблення календарного плану та індивідуального графіка виконання дослідження у взаємодії з науковим керівником;
- добір, опрацювання та аналіз наукових джерел з проблематики дослідження (монографій, наукових статей, дисертаційних досліджень, нормативних документів тощо);
- розроблення структури (плану) кваліфікаційної роботи;
- написання вступу та основних розділів кваліфікаційної роботи;
- апробація результатів дослідження шляхом участі у наукових конференціях, підготовки та публікації тез або статей у збірниках наукових праць;
- оформлення висновків, списку використаних джерел і додатків відповідно до встановлених вимог;
- перевірка роботи на унікальність наукового тексту та отримання відгуку наукового керівника;
- проходження процедури попереднього захисту;
- зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи;
- публічний захист кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є випускною атестаційною роботою, за результатами захисту якої Атестаційна комісія ухвалює рішення про присвоєння її автору ступеня бакалавра з присвоєнням кваліфікації бакалавр з психології.

2. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота з психології є самостійним завершеним науковим дослідженням, що характеризується логічною побудовою, цілісністю змісту та внутрішньою узгодженістю структурних компонентів. Вона спрямована на розв'язання конкретного науково-практичного завдання відповідно до обраної теми дослідження та вимог освітньо-професійної програми.

Структура кваліфікаційної роботи з психології включає такі обов'язкові складові:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів і скорочень (за потреби);
- вступ;
- основну частину, що складається з двох розділів із відповідними підрозділами;
- висновки до розділів та загальні висновки до кваліфікаційної роботи;
- список використаних джерел;
- додатки;
- протокол перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність наукового тексту;

- відгук наукового керівника;
- рецензію зовнішнього рецензента;
- анотацію українською та англійською мовами.

Кожен структурний елемент кваліфікаційної роботи виконує визначену функцію та має бути оформлений відповідно до встановлених вимог. Послідовність розміщення складових є обов'язковою та не підлягає довільній зміні. Основна частина роботи забезпечує логічний перехід від теоретичного аналізу проблеми до емпіричного дослідження й узагальнення отриманих результатів.

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи (Додаток 2)

Оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до Положення про кваліфікаційні роботи в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Титульний аркуш містить обов'язкову інформацію, необхідну для ідентифікації роботи та її автора.

На титульному аркуші зазначаються:

- повна назва Міністерства освіти і науки України;
- повна офіційна назва закладу вищої освіти, факультету та кафедри, за якою закріплений здобувач вищої освіти;
- прізвище, ім'я та по батькові, підпис здобувача вищої освіти;
- тема кваліфікаційної роботи;
- відомості про рівень вищої освіти, спеціальність, освітньо-професійну програму, номер академічної групи;
- посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові, підпис наукового керівника;
- місто та рік захисту кваліфікаційної роботи.

3.2. Зміст кваліфікаційної роботи (Додаток 3)

Зміст розміщується безпосередньо після титульного аркуша кваліфікаційної роботи. У ньому послідовно відображаються всі структурні елементи роботи: вступ, назви розділів і підрозділів, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки.

Навпроти кожного структурного елемента зазначається номер сторінки, з якої він починається. Назви розділів, підрозділів та інших складових у змісті мають повністю відповідати їх формулюванням у тексті кваліфікаційної роботи.

3.3. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за потреби)

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів подається у вигляді окремого списку та розміщується перед вступом. До переліку включаються скорочення і спеціальні позначення, що не є загальноживаними або потребують пояснення. Умовні позначення подаються в алфавітному порядку із зазначенням їх повного розшифрування.

Обсяг кваліфікаційної роботи

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до вимог ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» становить **близько 50 сторінок** основного тексту. До цього обсягу не включаються список використаних джерел та додатки.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи разом зі списком використаних джерел і додатками не регламентується жорстко та визначається специфікою теми дослідження, характером емпіричної частини та необхідністю використання додаткових матеріалів.

3.4. Вступ (Додаток 4)

Вступ є обов'язковою структурною складовою кваліфікаційної роботи, у якій обґрунтовується актуальність обраної наукової проблеми, визначається її теоретичне та практичне значення, а також окреслюються основні параметри дослідження. Орієнтовний обсяг вступу становить **3-4 сторінки друкованого тексту**.

Структурні елементи вступу подаються у логічно вмотивованій та послідовній формі.

Актуальність дослідження.

Обґрунтування актуальності дослідження розпочинається з характеристики та аналізу наукової проблеми. Обрана проблема має відповідати сучасним тенденціям розвитку психологічної науки та практики, а також бути спрямованою на пошук ефективних шляхів подолання актуальних психологічних труднощів. Опис проблеми здійснюється стисло, логічно та зрозуміло з дотриманням норм наукового стилю викладу.

У процесі обґрунтування актуальності доцільно окреслити наявні підходи до розв'язання проблеми, спираючись на праці вітчизняних і зарубіжних учених із обов'язковим зазначенням напряму або аспекту їхніх

досліджень. Недоцільним є формальне перерахування прізвищ авторів без визначення їхнього наукового внеску.

Прізвища дослідників подаються в алфавітному порядку, ініціали зазначаються перед прізвищем і не переносяться на наступний рядок.

Важливо: усі наукові джерела, на які здійснюється посилання у вступі, обов'язково включаються до списку використаних джерел та літератури, а в теоретичному розділі кваліфікаційної роботи має бути здійснено аналіз відповідних наукових підходів із коректним оформленням посилань.

Об'єкт дослідження.

Об'єкт дослідження – це фрагмент психологічної реальності, у межах якого знаходиться предмет дослідження і який створює умови для його наукового пізнання. Саме на об'єкт спрямовується дослідницька діяльність. У психології об'єктами дослідження можуть бути психічні процеси, стани, властивості особистості, особливості поведінки та міжособистісної взаємодії.

Наприклад, у межах теми дослідження *«Психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти»* об'єктом дослідження є емоційне вигорання у здобувачів вищої освіти.

Важливо: об'єктом дослідження не є конкретні особи або групи осіб як такі (наприклад, «студенти», «молодь»), а відповідні психологічні явища чи процеси.

Предмет дослідження.

Предмет дослідження визначає ті сторони, властивості, характеристики або механізми об'єкта, які безпосередньо підлягають науковому аналізу. Один і той самий об'єкт може мати різні предмети дослідження залежно від наукового підходу.

У наведеному прикладі теми *«Психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти»* предметом дослідження є психологічні чинники та прояви емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Об'єкт і предмет дослідження перебувають у тісному взаємозв'язку та співвідносяться між собою як загальне і часткове: об'єкт є ширшим поняттям, тоді як предмет конкретизує аспект його наукового вивчення.

Мета дослідження.

Мета дослідження узгоджується з темою, об'єктом і предметом дослідження та відображає очікуваний кінцевий результат наукової роботи. Мета формулюється одним лаконічним реченням із використанням дієслів недоконаного виду (наприклад: *визначити, виявити, проаналізувати, обґрунтувати*).

Для теми *«Психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти»* мета дослідження формулюється таким чином: на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження визначити психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Завдання дослідження.

Для досягнення мети та перевірки висунутої гіпотези формулюються завдання дослідження, які конкретизують логіку побудови кваліфікаційної роботи. Кількість завдань зазвичай становить 4-5.

Для теми *«Психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти»* завдання дослідження можуть бути визначені таким чином:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до вивчення проблеми емоційного вигорання в психології.
2. Визначити психологічні чинники емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
3. Дослідити рівень та особливості прояву емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
4. Розробити практичні рекомендації (або тренінгову програму) щодо профілактики емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Гіпотеза дослідження.

Гіпотеза дослідження є науково обґрунтованим припущенням щодо можливих результатів емпіричного дослідження, сформульованим на основі аналізу наукових джерел. Вона має бути логічно узгодженою з темою, об'єктом, предметом, метою та методами дослідження.

Для зазначеної теми гіпотеза може бути сформульована так: високий рівень навчальної мотивації та сформованість навичок емоційної саморегуляції знижують прояви емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

У разі часткового підтвердження гіпотези у висновках до кваліфікаційної роботи необхідно обґрунтувати можливі причини отриманих результатів та окреслити перспективи подальших наукових досліджень.

Методи дослідження.

У кваліфікаційній роботі для перевірки гіпотези та реалізації поставлених завдань застосовано комплекс теоретичних і емпіричних методів дослідження – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукової психологічної літератури; емпіричні методи – психодіагностичне тестування, анкетування; методи математичної статистики – описова статистика та кореляційний аналіз.

Застосовані методи емпіричного дослідження відповідають вимогам надійності та валідності, є апробованими у зарубіжній психологічній науці та практиці. У тексті кваліфікаційної роботи зазначаються автори використаних методик, а у списку використаних джерел та літератури подано бібліографічні описи їхніх наукових праць. Використання психодіагностичних методик, авторами яких є представники держави-агресора, не допускається.

У цьому пункті також визначаються часові межі проведення дослідження та подається характеристика вибірки.

У межах дослідження на тему «Психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти» застосовано такі методи емпіричного дослідження:

– **Опитувальник емоційного вигорання** (*Maslach Burnout Inventory, MBI*) – методика, розроблена **К. Маслач і С. Джексон**, що дозволяє оцінити рівні емоційного виснаження, деперсоналізації та редукації особистісних досягнень;

– **Шкала академічної мотивації** (*Academic Motivation Scale, AMS*) – автори **Р. Валеранд, Л. Пеллетьє, М. Бле**, спрямована на дослідження особливостей внутрішньої та зовнішньої мотивації навчальної діяльності;

– **Опитувальник емоційної регуляції** (*Emotion Regulation Questionnaire, ERQ*) – автори **Дж. Гросс і О. Джон**, який дає змогу визначити домінуючі стратегії емоційної саморегуляції, зокрема когнітивну переоцінку та емоційне пригнічення.

Емпіричне дослідження проводилося протягом **2025–2026 навчального року**. Загальна вибірка складала **50 здобувачів вищої освіти**. За результатами первинної обробки емпіричних даних респондентів було розподілено на дві групи – експериментальну та контрольну. До експериментальної групи увійшли здобувачі вищої освіти з високим і вище середнього рівнем проявів емоційного вигорання (**24 особи**), до контрольної групи – здобувачі з низьким і середнім рівнем емоційного вигорання (**26 осіб**). Загальна процедура дослідження відповідала логіці квазіекспериментального плану типу *ex post facto*.

Теоретичне значення дослідження.

У цьому підпункті розкривається внесок кваліфікаційної роботи у розвиток теоретичних положень психологічної науки. Теоретичне значення дослідження полягає в уточненні, систематизації та узагальненні наукових підходів до вивчення обраної проблеми, аналізі ключових понять, категорій і концепцій, що використовуються у дослідженні.

У межах цього пункту доцільно відобразити, які саме теоретичні положення були поглиблені або конкретизовані, які аспекти проблеми отримали подальший розвиток, а також у чому полягає наукова цінність

зроблених узагальнень. Формулювання теоретичного значення мають бути чіткими, логічними та змістовними, без декларативних тверджень.

Приклад.

Теоретичне значення дослідження. Теоретичне значення дослідження полягає в уточненні та систематизації наукових уявлень про феномен емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти. У роботі проаналізовано основні теоретичні підходи до розуміння структури та чинників емоційного вигорання в умовах навчальної діяльності, узагальнено психологічні характеристики його проявів у студентському середовищі. Отримані теоретичні узагальнення сприяють поглибленню розуміння специфіки емоційного вигорання в період професійного становлення особистості.

Практичне значення дослідження.

У цьому підпункті визначається прикладна цінність результатів кваліфікаційної роботи. Необхідно вказати, у якій сфері та яким чином можуть бути використані отримані результати, для яких фахівців вони можуть бути корисними та з якою метою.

Практичне значення має включати можливість застосування результатів у психологічному консультуванні, профілактичній і корекційній роботі, психоосвітній діяльності, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти. Важливо окреслити, які саме матеріали роботи (результати дослідження, узагальнення, рекомендації) можуть бути використані на практиці.

Приклад.

Практичне значення дослідження. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у діяльності практичних психологів закладів вищої освіти з метою профілактики емоційного вигорання серед здобувачів вищої освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані під час психологічного консультування, психоосвітньої роботи, розроблення тренінгових програм з розвитку емоційної саморегуляції та зниження рівня емоційного напруження в студентському середовищі.

Експериментальна база дослідження.

У цьому підпункті подається узагальнена характеристика умов проведення емпіричного дослідження. Зазначається заклад, у межах якого здійснювалося дослідження, специфіка освітнього середовища та контингент учасників дослідження.

Також необхідно вказати форму навчання респондентів, дотримання етичних принципів психологічного дослідження (добровільність участі, інформована згода, анонімність) та загальні організаційні умови проведення

експерименту. Опис експериментальної бази має забезпечувати розуміння репрезентативності вибірки та коректності організації дослідження.

Приклад.

Експериментальна база дослідження. Експериментальна робота проводилась на базі факультету професійно-педагогічно освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» м. Дніпро-Слов'янськ, в експеримент і взяли участь 50 здобувачів освіти денної та заочної форм навчання (25 осіб віком 18-24 роки, 25 осіб віком 25-30 років).

Апробація результатів дослідження.

У цьому пункті подається інформація про представлення та обговорення результатів кваліфікаційної роботи у науковому середовищі. Зазначається участь здобувача вищої освіти у студентських або науково-практичних конференціях із обов'язковим наведенням назви заходу, дати та місця його проведення.

Апробація результатів дослідження підтверджує їх наукову обґрунтованість, практичну значущість і сприяє формуванню навичок наукової комунікації.

Приклад.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні і практичні результати дослідження викладено у доповіді на щорічній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перспективні напрями сучасної науки та освіти» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, м. Дніпро, 2026).

Публікації.

У цьому підпункті зазначається кількість наукових публікацій автора, підготовлених за темою кваліфікаційної роботи, та наводиться їх повний бібліографічний опис відповідно до встановлених вимог.

Публікації відображають основні результати дослідження та засвідчують сформованість у здобувача вищої освіти навичок наукового письма.

Приклад.

Публікації. Результати дослідження викладено у науковій публікації в збірці «Наукові студії».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

У цьому пункті узагальнено подається інформація про складові кваліфікаційної роботи та її кількісні характеристики. Зазначається, з яких структурних елементів складається робота (вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки), кількість розділів і підрозділів.

Також необхідно вказати загальний обсяг роботи, обсяг основного тексту, кількість найменувань у списку використаних джерел та літератури, кількість таблиць, рисунків і додатків. Така інформація забезпечує цілісне уявлення про обсяг і структурну завершеність кваліфікаційної роботи.

Приклад.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, двох розділів з висновками до кожного із них, загальних висновків, списку використаних джерел (54 позицій, з них 7 іноземною мовою), 3 додатки. Робота містить 3 таблиці та 5 рисунків. Загальний обсяг роботи 79 сторінок, із яких 55 сторінок основного тексту.

3.5. Основна частина кваліфікаційної роботи

Основна частина кваліфікаційної роботи є центральним структурним компонентом дослідження та забезпечує послідовне розкриття теоретичних і емпіричних аспектів обраної наукової проблеми. Вона складається з **двох розділів**, кожен з яких містить **2–3 логічно завершені підрозділи (параграфи)**. Розділи мають бути взаємопов'язаними між собою, а виклад матеріалу – логічним, послідовним і науково обґрунтованим, із застосуванням критичного аналізу теоретичних положень, результатів наукових досліджень та емпіричних даних.

Назви розділів і підрозділів, їх структура та зміст повинні відповідати меті, завданням, об'єкту й предмету дослідження. Основна частина кваліфікаційної роботи має відображати логіку переходу від теоретичного аналізу проблеми до її емпіричного дослідження та узагальнення отриманих результатів.

Обсяг першого розділу становить орієнтовно 40 % від загального обсягу основної частини кваліфікаційної роботи, обсяг другого розділу – близько 60 %, що зумовлено домінуванням емпіричної складової та необхідністю детального аналізу отриманих результатів.

Перший розділ (теоретичний).

У першому, теоретичному, розділі здійснюється всебічний аналіз наукових підходів до проблеми дослідження. У підрозділі **1.1** розкриваються основні концепції, теоретичні моделі та наукові позиції щодо психологічного явища, яке виступає **об'єктом дослідження**. Аналіз здійснюється на основі сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових праць.

У підрозділі **1.2** поглиблено аналізуються підходи до проблеми, що стосується **предмета дослідження**, визначаються його психологічні характеристики, чинники формування та особливості прояву. Особлива увага приділяється порівнянню різних наукових позицій, виявленню спільних і відмінних підходів, а також критичному осмисленню результатів попередніх досліджень.

У межах теоретичного розділу доцільним є побудова **понятійно-логічної схеми або теоретичної моделі досліджуваного явища** (Додаток 5), яка може бути представлена в підрозділі 1.2. Теоретичне моделювання дозволяє відобразити складні психологічні явища у вигляді системи взаємопов'язаних компонентів, що забезпечує цілісне бачення їх структури та механізмів функціонування. Теоретична модель дає змогу окреслити ключові категорії дослідження, взаємозв'язки між ними, а також потенційні причинно-наслідкові залежності, що є підґрунтям для планування емпіричного дослідження.

Слід зауважити, що розробка теоретичної моделі не є обов'язковою умовою для кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Водночас її наявність та наукове обґрунтування є одним із критеріїв високого рівня виконання кваліфікаційної роботи.

Бібліографічні описи праць усіх науковців, прізвища яких згадуються у теоретичному розділі, мають бути включені до списку використаних джерел та літератури. Їхній науковий внесок повинен бути проаналізований із коректним оформленням посилань на відповідні першоджерела – наукові статті, монографії, дисертації, автореферати, нормативно-правові документи.

Підручники, навчальні посібники та словники не належать до першоджерел і не можуть бути основою для теоретичного аналізу проблеми. Також не допускається використання джерел із неповним бібліографічним описом.

Форми наукових посилань і цитування.

У кваліфікаційних роботах з психології використовуються **опосередковане та пряме цитування.**

Приклади опосередкованого цитування

Приклад 1. **А. Маслач** підкреслює, що емоційне вигорання є складним психологічним феноменом, який формується під впливом тривалого емоційного напруження та хронічного стресу в діяльності людини [5].

Приклад 2. **Р. Лазарус і С. Фолкман** розглядають стрес і пов'язані з ним емоційні реакції як результат когнітивної оцінки ситуації та індивідуальних стратегій подолання [12; 19].

Числа в квадратних дужках означають номери джерел у списку використаних джерел та літератури.

Приклади прямого цитування

Пряме цитування передбачає відтворення висловлювання автора без змін із зазначенням джерела та сторінки.

Приклад 1. **К. Роджерс** зазначає: «Особистісне зростання можливе лише за умови прийняття людиною власного досвіду та емоцій» [21, с. 47].

Приклад 2. **В. Франкл** підкреслює: «Прагнення до смислу є основною мотиваційною силою людини» [27, с. 112].

Перше число в квадратних дужках – номер джерела, друге – сторінка цитати.

Другий розділ: організація, результати та психологічні рекомендації

Другий розділ кваліфікаційної роботи має прикладний і аналітичний характер та спрямований на реалізацію програми емпіричного дослідження, аналіз отриманих результатів і розробку психологічних рекомендацій. Зміст розділу логічно продовжує теоретичні положення першого розділу та забезпечує перевірку гіпотези дослідження.

Другий розділ складається з **трьох підрозділів (параграфів)**, кожен із яких виконує чітко визначену функцію та відповідає завданням кваліфікаційної роботи.

Особливості викладу експериментальної частини кваліфікаційного дослідження

У другому розділі кваліфікаційної роботи подається розгорнутий опис власного емпіричного або експериментального дослідження та аналіз отриманих результатів. У цьому розділі обов'язково висвітлюються характеристики досліджуваної вибірки, обґрунтовується добір психодіагностичних методик і методів дослідження, а також описується процедура проведення дослідження.

У разі проведення експериментального дослідження необхідно чітко окреслити його мету, логіку побудови, змінні та сталі показники, основні етапи і послідовність їх реалізації. Опис процедури має бути достатньо детальним для забезпечення відтворюваності дослідження.

Характеристика групи досліджуваних повинна включати основні соціально-демографічні та психологічно значущі параметри, зокрема вік, стать, рівень освіти, соціальний статус, стан здоров'я та інші показники, що мають принципове значення для даного дослідження. Вибірка має бути максимально однорідною, що забезпечує коректність інтерпретації результатів.

Осіб, які беруть участь у психологічному дослідженні, коректно називати досліджуваними. Використання терміна «піддослідні» у наукових психологічних роботах є неприпустимим, оскільки суперечить сучасним етичним стандартам дослідницької діяльності.

Проведення емпіричних досліджень у психології передбачає обов'язкове дотримання принципів етичності та конфіденційності. Захист інформації про психічне здоров'я особи гарантується чинним законодавством України, зокрема Законом України «Про психіатричну допомогу», відповідно до якого відомості про стан психічного здоров'я, приватне життя та отриману психологічну або психіатричну допомогу є

конфіденційними. Передача такої інформації допускається виключно за усвідомленою згодою особи та лише з науковою, освітньою або лікувальною метою.

У кваліфікаційній роботі категорично забороняється розкривати особисті дані досліджуваних, зокрема імена, прізвища або будь-яку інформацію, що дозволяє їх ідентифікувати. Для забезпечення анонімності всі досліджувані кодуються за допомогою порядкових номерів, які використовуються під час подання та аналізу результатів.

Опис психодіагностичних методик має ґрунтуватися на обґрунтуванні їх доцільності відповідно до мети, гіпотези та завдань дослідження. Загальновідомі стандартизовані методики не потребують докладного викладу у тексті роботи, тоді як авторські анкети, опитувальники, адаптовані методики або інструменти для інтерв'ю мають бути описані детально. Повні тексти методик, ключі обрахування та бланки доцільно подавати у додатках.

Результати емпіричного дослідження систематизуються у вигляді зведених таблиць, які виносяться до додатків. У тексті роботи здійснюється їх аналіз та інтерпретація з використанням кількісних і якісних методів аналізу, що забезпечує наукову обґрунтованість висновків.

Параграф 2.1. Організація та процедура емпіричного дослідження

У цьому підрозділі подається детальний опис **організації та процедури проведення емпіричного дослідження**. Здобувач вищої освіти характеризує вибірку дослідження (кількість респондентів, основні соціально-демографічні ознаки, умови залучення до участі), обґрунтовує вибір **не менше 3-х** психодіагностичних методик і дослідницьких інструментів.

У параграфі чітко та послідовно описуються **етапи проведення дослідження**, умови його реалізації, інструкції для досліджуваних, а також порядок збору емпіричних даних. Особлива увага приділяється дотриманню **етичних принципів психологічного дослідження** – добровільності участі, інформованої згоди, анонімності та конфіденційності отриманої інформації.

Параграф 2.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження

Другий підрозділ присвячений **аналізу та інтерпретації результатів емпіричного дослідження**. Представлення результатів має бути логічно структурованим і безпосередньо пов'язаним із гіпотезою дослідження, теоретичними положеннями першого розділу та описаною процедурою дослідження.

У процесі аналізу застосовуються **кількісні та якісні методи**. Кількісний аналіз обов'язково передбачає використання методів математичної статистики, що дає змогу оцінити статистичну значущість

отриманих результатів. Якісний аналіз спрямований на змістовне тлумачення виявлених психологічних закономірностей.

Для підвищення наочності викладу результати дослідження доцільно представляти у вигляді **таблиць, діаграм, графіків і гістограм**, які дозволяють візуалізувати основні тенденції та зробити виклад більш зрозумілим і переконливим.

У процесі проведення емпіричних психологічних досліджень важливим етапом є застосування **методів математичної статистики**, які забезпечують наукову обґрунтованість та достовірність отриманих результатів. Статистична обробка даних дозволяє систематизувати емпіричні показники, виявити закономірності та перевірити висунуті гіпотези. Для кваліфікаційних робіт доцільно використовувати доступні та інформативні методи математичної статистики, які не потребують складних розрахунків і можуть бути реалізовані за допомогою стандартних комп'ютерних програм.

Першим етапом статистичної обробки результатів є застосування **описової статистики**, яка дає змогу узагальнити первинні емпіричні дані. До основних показників описової статистики належать **середнє арифметичне значення, мінімальні та максимальні показники, а також стандартне відхилення**. Середнє арифметичне дозволяє визначити загальний рівень досліджуваного показника у вибірці, тоді як стандартне відхилення відображає ступінь розсіювання результатів та індивідуальні відмінності між досліджуваними. Застосування описової статистики є обов'язковим етапом будь-якого психологічного дослідження.

Для аналізу взаємозв'язків між якісними або рівневими показниками доцільно використовувати **таблиці спряженості**. Цей метод дозволяє наочно представити розподіл досліджуваних за двома змінними та виявити основні тенденції їх поєднання. Таблиці спряженості є зручними для інтерпретації результатів і рекомендованими для використання у студентських наукових роботах.

З метою порівняння середніх значень показників у двох незалежних групах рекомендується застосовувати **t-критерій Стьюдента**. Цей метод дозволяє визначити, чи є виявлені відмінності між групами статистично значущими. Застосування t-критерію сприяє обґрунтованості висновків та підтвердженню або спростуванню дослідницької гіпотези.

Для вивчення зв'язків між кількісними показниками доцільно використовувати **кореляційний аналіз**. За допомогою коефіцієнтів кореляції визначається сила та напрям взаємозв'язку між змінними. Кореляційний аналіз дозволяє встановити, чи змінюються показники узгоджено, що має важливе значення для інтерпретації результатів психологічного дослідження.

Отже, використання описової статистики, таблиць спряженості, t-критерію Стьюдента та кореляційного аналізу забезпечує комплексний

підхід до обробки емпіричних даних. Застосування зазначених методів сприяє підвищенню наукового рівня кваліфікаційної роботи та формуванню у здобувачів вищої освіти навичок коректного статистичного аналізу результатів дослідження.

Параграф 2.3. Психологічні рекомендації (корекційно-розвивальна / профілактична / тренінгова програма) за результатами дослідження.

У третьому підрозділі розробляються **психологічні рекомендації**, сформульовані на основі результатів емпіричного дослідження та їх інтерпретації. Рекомендації мають прикладний характер і бути спрямованими на вирішення виявлених психологічних проблем.

У цьому параграфі необхідно чітко розмежовувати **авторські рекомендації** та рекомендації, що ґрунтуються на наукових положеннях інших дослідників. У разі використання ідей або підходів інших авторів обов'язковим є зазначення авторства та посилання на відповідні першоджерела.

Психологічні рекомендації мають бути логічно пов'язаними з результатами дослідження, конкретними, обґрунтованими та такими, що можуть бути реалізовані у практичній діяльності психолога. Кожна рекомендація повинна супроводжуватися поясненням щодо умов, форм і особливостей її застосування в освітньому середовищі.

3.6. Висновки

Висновки є завершальною структурною складовою кваліфікаційної роботи та відображають основні результати проведеного дослідження. Загальні висновки узагальнюють теоретичні й емпіричні напрацювання, підтверджують або спростовують висунуту гіпотезу та демонструють рівень досягнення поставленої мети дослідження. Обсяг загальних висновків, як правило, становить **2-3 сторінки друкованого тексту**. Саме загальні висновки виносяться на публічний захист кваліфікаційної роботи.

Формулювання висновків має відповідати таким основним вимогам:

– висновки повинні повністю відповідати **завданням дослідження**, визначеним у вступі кваліфікаційної роботи; з метою логічної впорядкованості та зручності сприйняття доцільно нумерувати висновки відповідно до послідовності завдань;

– виклад висновків має бути **чітким, логічним і лаконічним**, без повторення тексту розділів та надмірних пояснень;

– висновки мають бути **конкретними та обґрунтованими**, а виявлені закономірності й тенденції – підтвердженими кількісними показниками, отриманими в процесі емпіричного дослідження.

У випадку, якщо висунута гіпотеза дослідження була підтверджена частково, у загальних висновках необхідно аргументовано окреслити можливі причини такого результату. Це може бути зумовлено особливостями вибірки, умовами проведення дослідження, специфікою використаних методик або впливом додаткових психологічних чинників, що не були предметом безпосереднього аналізу.

Після викладу загальних висновків окремим пунктом визначаються **перспективи подальших наукових розвідок** з обраної проблематики. У цьому пункті доцільно окреслити можливі напрями подальших досліджень, розширення вибірки, застосування інших методів дослідження або поглиблення аналізу окремих аспектів досліджуваного психологічного явища.

3.7. Список використаних джерел

Список використаних джерел та літератури є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи та відображає наукову основу проведеного дослідження. До списку необхідно включити **не менше 40 найменувань**, серед яких **щонайменше 5 джерел мають бути подані іноземними мовами** та безпосередньо стосуватися тематики дослідження.

До списку використаних джерел та літератури включаються лише ті першоджерела, **на які є посилання у тексті кваліфікаційної роботи**. У списку мають бути представлені як вітчизняні, так і зарубіжні наукові джерела, за винятком першоджерел, виданих російською мовою, а також праць, авторами яких є представники країн-агресора.

Бібліографічні описи джерел подаються **мовою оригіналу видання**. У разі використання іноземних джерел їх бібліографічний опис оформлюється відповідною мовою без перекладу назв.

Джерела у списку розміщуються **в алфавітному порядку** за прізвищами перших авторів або за заголовками (у разі відсутності автора). Послідовність розміщення джерел має бути єдиною для всього списку.

До першоджерел належать:

- наукові статті з фахових періодичних видань;
- одноосібні та колективні монографії;
- дисертації та автореферати дисертацій;
- закони України та інші нормативно-правові документи, що безпосередньо стосуються тематики дослідження.

Підручники, навчальні посібники, словники, енциклопедії не належать до першоджерел і не рекомендуються для використання як основа теоретичного аналізу. Також не допускається включення до списку джерел матеріалів, що не містять повного бібліографічного опису.

Перевага надається **науковим публікаціям, опублікованим упродовж останніх 5–10 років**, що забезпечує актуальність теоретичних і

емпіричних положень дослідження. Доцільним є включення до списку використаних джерел наукових праць наукового керівника, за умови їх відповідності темі та змісту кваліфікаційної роботи.

Для пошуку та добору наукових першоджерел рекомендується використовувати електронні бібліотеки, наукометричні бази даних і ресурси професійних наукових спільнот, зокрема:

- ✓ Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <https://www.nbuv.gov.ua/>
- ✓ Національна психологічна асоціація URL: <https://www.npa-ua.org/>
- ✓ American Psychological Association URL: <https://www.apa.org>
- ✓ Google Scholar URL: <https://scholar.google.com>

Оформлення списку використаних україномовних джерел здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. Іноземні використані джерела подаються за вимогами стилю АРА. Приклади оформлення бібліографічних описів подано у Додатку 6.

3.8. Додатки

Додатки є **обов'язковою структурною складовою кваліфікаційної роботи** та виконують допоміжну функцію, забезпечуючи наочність і повноту подання матеріалів, що підтверджують результати проведеного дослідження. У додатках подаються матеріали, які є важливими для розуміння логіки дослідження, але перевантажують основний текст роботи.

У додатках доцільно розміщувати **зведені таблиці з вихідними емпіричними даними**, результати статистичних розрахунків, додаткові графіки, діаграми, авторські анкети, бланки опитувальників, зразки інструкцій для досліджуваних, а також понятійно-логічні схеми чи моделі досліджуваного явища (див. зразок оформлення у Додатку 5).

Важливо зазначити, що **опис загальновідомих психодіагностичних методик у додатках не подається**, оскільки така інформація є доступною у наукових джерелах. Включення опису діагностичного інструментарію до додатків є доцільним лише у випадку його **авторського характеру**, наприклад, при використанні розробленої автором анкети, опитувальника або модифікованої методики.

Додатки оформлюються як **продовження кваліфікаційної роботи** та розміщуються **після списку використаних джерел та літератури** у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Нумерація додатків є наскрізною та здійснюється **арабськими цифрами** (наприклад, Додаток 1, Додаток 2).

Кожний додаток починається з **нової сторінки** і, окрім номера, має **тематичну назву**. Слово «Додаток» друкується у правому верхньому куті сторінки малими літерами з першої великої. Посередині рядка під словом

«Додаток» напівжирним шрифтом подається назва додатка з першої великої літери.

За потреби текст додатка може бути поділений на розділи та підрозділи, які нумеруються **у межах кожного додатка** (наприклад, 1.2 – другий підрозділ Додатка 1).

Ілюстрації та таблиці, розміщені в додатках, нумеруються також **у межах відповідного додатка**, наприклад: *рис. 3.2* – другий рисунок Додатка 3; *табл. 2.1* – перша таблиця Додатка 2.

Правильне та логічно впорядковане оформлення додатків сприяє підвищенню наукової культури кваліфікаційної роботи та забезпечує цілісність і доказовість представлених результатів дослідження.

3.9. Анотація кваліфікаційної роботи (Додаток 7)

Анотація кваліфікаційної роботи є обов'язковою структурною складовою та слугує стислим узагальненим викладом основного змісту дослідження. Вона відображає логіку, наукову спрямованість і ключові результати кваліфікаційної роботи, забезпечуючи цілісне уявлення про її проблематику та отримані наукові й практичні висновки.

Анотація подається **у вигляді самостійного тексту** та оформлюється відповідно до встановлених вимог (див. зразок у Додатку 8).

Структурні елементи анотації

В анотації обов'язково зазначаються такі відомості:

- прізвище, ім'я та по батькові здобувача / здобувачки вищої освіти;
- тема кваліфікаційної роботи;
- рівень вищої освіти;
- спеціальність (шифр і повна назва);
- назва освітньо-професійної програми;
- повна назва закладу вищої освіти;
- місто та рік виконання роботи;
- загальна кількість сторінок кваліфікаційної роботи.

Зміст анотації

У тексті анотації послідовно подаються:

- **об'єкт і предмет дослідження**;
- **мета та завдання дослідження**;
- **методи дослідження**, що використовувалися для розв'язання поставлених завдань;
- **основні результати дослідження** з узагальненим викладом отриманих емпіричних і теоретичних висновків;
- **наукова новизна** (за наявності) та **практичне значення результатів дослідження**.

Виклад матеріалу в анотації має бути логічним, стислим і змістовним, без деталізації, надмірних пояснень і цитування. Анотація не повторює текст вступу або висновків, а узагальнює їх.

Останнім рядком анотації подаються **ключові слова** – від **7 до 15** основних наукових категорій, що найбільш повно відображають зміст і спрямованість дослідження.

Мовні та обсягні вимоги

Анотація обов'язково оформлюється **державною мовою** та **дублюється іноземною мовою** (англійською, німецькою, польською або іншою мовою, яку вивчав(ла) здобувач(ка) вищої освіти), **за винятком мов країни-агресора**.

Обсяг анотації становить **1–2 сторінки друкованого тексту** для кожної мовної версії. Обидві анотації мають бути ідентичними за змістом та структурою.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота з психології виконується **українською мовою** з дотриманням норм наукового стилю мовлення. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи визначаються чинними нормативними документами закладу вищої освіти та мають забезпечувати єдність, читабельність і академічну коректність подання наукового тексту.

4.1. Вимоги до форматування тексту

Текст кваліфікаційної роботи оформлюється відповідно до таких вимог:

- шрифт – *Times New Roman*;
- розмір кегля – **14**;
- колір тексту – автоматичний (чорний);
- міжрядковий інтервал – **1,5**;
- інтервал між абзацами – **0**;
- відступ першого рядка абзацу (основний текст) – **1,25 см**.

Поля сторінки встановлюються в таких розмірах: верхнє і нижнє – **2 см**, ліве – **3 см або 2,5 см**, праве – **1 см або 1,5 см**. Відстань від краю сторінки до колонтитулів зверху й знизу становить **1,5 см**. За такого форматування на сторінці має бути не менше **29 рядків** суцільного тексту. Орієнтовно один друкований аркуш відповідає **24 сторінкам** машинописного тексту. Шрифт має бути чітким, а щільність тексту – однаковою по всьому документу.

4.2. Структурування тексту та оформлення заголовків.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяється на **розділи та підрозділи**. Кожна структурна частина роботи починається з **нової сторінки**, за винятком підрозділів, пунктів і підпунктів, які є складовими відповідного розділу.

Назви підрозділів відділяються від попереднього тексту **одним пропущеним рядком**. Пункти та підпункти такого відмежування не мають. Заголовки структурних частин роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ**», «**ДОДАТКИ**» друкують **напівжирним шрифтом великими літерами**, з вирівнюванням по центру, **без абзацного відступу**.

Заголовки підрозділів друкують **напівжирним шрифтом**, звичайними літерами (перша – велика), **з абзацного відступу** та вирівнюванням за шириною. Крапка в кінці заголовків підрозділів не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, вони розділяються крапкою.

Заголовки пунктів і підпунктів (за наявності) друкують звичайним шрифтом з абзацного відступу **в підбір до тексту**, виділяючи їх **напівжирним шрифтом**. У кінці такого заголовка **ставиться крапка**.

Відстань між заголовком і текстом (крім пунктів і підпунктів) має становити **3–4 міжрядкові інтервали** (один пропущений рядок). У тексті дозволяється помірно графічне увиразнення окремих слів курсивом, підкресленням або розрядкою.

4.3. Нумерація сторінок, розділів і структурних елементів

Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи є **наскрізною**. Сторінки нумеруються **арабськими цифрами** у правому верхньому куті сторінки шрифтом *Times New Roman*, кегль **12**.

Першою сторінкою вважається титульний аркуш, який входить до загальної нумерації, проте **номер сторінки на ньому не проставляється**. Нумерація сторінок починається зі сторінки «**ЗМІСТ**».

Нумерацію розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, таблиць, рисунків, формул тощо здійснюють **арабськими цифрами без знаку №**.

Складові кваліфікаційної роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «**РОЗДІЛ**» без крапки, після чого друкують назву розділу **великими літерами**.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими

ставиться крапка. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка (наприклад, 2.3.). Заголовок підрозділу подається в тому ж рядку.

Пункти й підпункти нумерують за ієрархічним принципом багаторівневого списку. Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу та пункту з розділенням крапками. Пункти і підпункти можуть не мати заголовків, однак **номер і крапка при цьому обов'язкові**.

Оформлення допоміжних матеріалів

До допоміжних матеріалів кваліфікаційної роботи належать **ілюстрації** (схеми, діаграми, графіки, рисунки, креслення тощо), **формули, таблиці**, а також **додатки**. Допоміжні матеріали використовуються з метою наочного представлення результатів дослідження, підвищення зрозумілості тексту та логічного структурування наукової інформації.

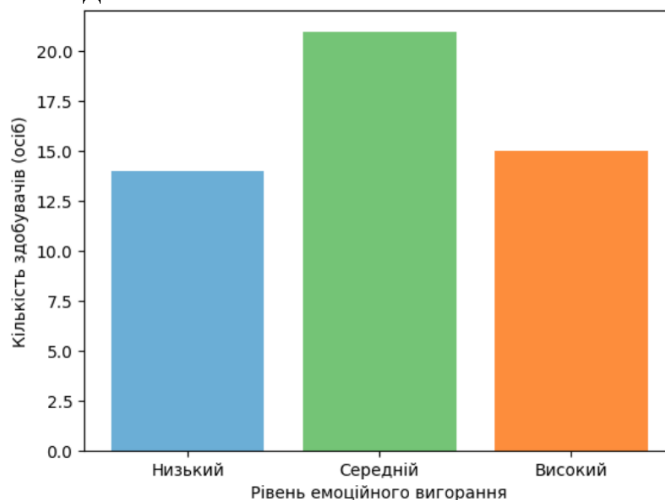
Ілюстрації та таблиці подаються **безпосередньо після тексту**, в якому на них є перше посилання, або **на наступній сторінці**. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включаються до **загальної нумерації сторінок** кваліфікаційної роботи.

Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, рисунки) у тексті кваліфікаційної роботи позначаються словом «**Рис.**» та нумеруються **послідовно в межах кожного розділу**, за винятком ілюстрацій, розміщених у додатках.

Номер ілюстрації складається з **номера розділу та порядкового номера ілюстрації** в межах цього розділу, між якими ставиться крапка. Наприклад, рис. 2.1 – перший рисунок другого розділу.

Приклад:

Рис. 2.1. Розподіл здобувачів вищої освіти за рівнями емоційного вигорання

Номер ілюстрації, її назва та за потреби пояснювальні підписи розміщуються **під ілюстрацією** в одному логічному блоці. Назва рисунка має бути короткою, змістовною та відображати його основну ідею.

У разі, якщо в кваліфікаційній роботі подано **лише одну ілюстрацію**, її нумерацію здійснюють за загальними правилами.

У тексті роботи обов'язково має бути **посилання на кожен ілюстрацію**, наприклад: «...як показано на рис. 2.3».

Оформлення таблиць та посилань на них у тексті

Таблиці в кваліфікаційній роботі нумерують **послідовно в межах кожного розділу** (за винятком таблиць, розміщених у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «**Таблиця**» із зазначенням її номера.

Номер таблиці складається з **номера розділу та порядкового номера таблиці** в межах цього розділу, між якими ставиться крапка, наприклад: **Таблиця 1.2.** – друга таблиця першого розділу.

У разі, якщо в роботі подано лише одну таблицю, її нумерацію здійснюють відповідно до загальних правил.

Назва таблиці подається після її номера, має бути короткою, змістовною та відображати сутність представлених у ній даних.

У разі перенесення таблиці або її частини на іншу сторінку слово «**Таблиця**» та її номер зазначають **лише один раз** – над першою частиною таблиці. Над наступними частинами таблиці вказують напис «**Продовження табл.**» із зазначенням номера таблиці, наприклад: **Продовження табл. 1.2.**

У тексті кваліфікаційної роботи **обов'язково мають бути посилання на всі таблиці та рисунки**. При цьому слова «*рисунок*» і «*таблиця*» у тексті подаються у **скороченому вигляді**, наприклад: «... як показано на рис. 1.2»; «... результати подано в табл. 1.2».

У разі повторного звернення до тієї самої таблиці або рисунка використовується скорочене слово «**див.**», наприклад: «*див. табл. 1.3*», «*див. рис. 2.1*».

Коректне оформлення таблиць та посилань на них забезпечує логічну цілісність тексту, наочність подання результатів дослідження та відповідність кваліфікаційної роботи вимогам академічного письма.

Приклад:

Таблиця 2.2

Рівні емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти (n = 50)

Рівень емоційного вигорання	Кількість осіб	Частка від вибірки, %

У тексті роботи обов'язково подається посилання на відповідну таблицю.

Оформлення формул

Формули, за потреби, виділяють в окремий рядок і нумерують у межах розділу. Номер формули подається в круглих дужках праворуч від формули. Пояснення символів і коефіцієнтів наводяться безпосередньо після формули з нового рядка зі словом «де».

Загальні вимоги

Усі допоміжні матеріали повинні бути:

- логічно пов'язаними з текстом роботи;
- зрозумілими без надмірних пояснень;
- коректно оформленими та акуратно відредагованими;
- обов'язково згаданими в тексті кваліфікаційної роботи.

Недопустимим є включення ілюстрацій, таблиць або інших допоміжних матеріалів без їх пояснення та аналізу в основному тексті.

5. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Безпосереднє наукове керівництво виконанням кваліфікаційної роботи здійснюється **науковим керівником** із числа професорсько-викладацького складу кафедри відповідної спеціальності.

Процес виконання кваліфікаційного дослідження розпочинається з **вибору наукового керівника та узгодження з ним теми кваліфікаційної роботи**. Здобувачі вищої освіти мають право пропонувати власні теми досліджень, виходячи з їх актуальності, відповідності особистим науковим інтересам і сучасному стану розвитку психологічної науки. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною, науково коректною та такою, що забезпечує однозначне тлумачення досліджуваної проблеми.

Після обрання та погодження теми кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти подає заяву встановленого зразка (див. Додаток 1), у якій зазначається тема дослідження та прізвище наукового керівника.

Обговорення теми кваліфікаційної роботи та закріплення наукового керівника відбувається **на засіданні кафедри** з подальшим затвердженням відповідним рішенням та оформленням **наказу ректора закладу вищої освіти**.

Розпочинаючи виконання кваліфікаційної роботи, здобувачі вищої освіти повинні **раціонально спланувати власну дослідницьку діяльність**, визначити основні етапи роботи та строки їх виконання. З цією метою формулюються завдання дослідження та складається **календарний план виконання кваліфікаційної роботи** (див. Додаток 1). Завідувач кафедри встановлює строки періодичного звітування здобувачів вищої освіти про хід виконання кваліфікаційного дослідження.

Важливе значення у процесі написання кваліфікаційної роботи мають **систематичні консультації з науковим керівником**. До кожної консультації здобувач вищої освіти має готуватися заздалегідь: подавати текстові матеріали для ознайомлення, формулювати конкретні запитання та проблемні аспекти, які потребують обговорення.

Науковий керівник надає рекомендації щодо:

- добору та аналізу наукової літератури;
- вибору методів і методик емпіричного дослідження;
- використання довідкових, статистичних і нормативних матеріалів;
- структури та логіки викладу матеріалу.

Крім того, науковий керівник здійснює поточний контроль за якістю виконання кваліфікаційної роботи, оцінює її зміст як окремих розділів, так і в цілому, а також **готує письмовий відгук** (Додаток 8) про рівень виконання кваліфікаційного дослідження та готовність роботи до захисту.

6. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом виконання кваліфікаційної роботи є її **попередній та публічний захист**, які проводяться відповідно до вимог чинного Положення про кваліфікаційні роботи у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Важливим етапом підготовки до захисту є **попередній захист кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри практичної психології**, на якій реалізується відповідна освітньо-професійна програма. На попередній захист здобувач вищої освіти подає **повністю завершену кваліфікаційну роботу**, оформлену відповідно до встановлених вимог.

Остаточний варіант кваліфікаційної роботи подається науковому керівникові для перевірки у **строки, визначені індивідуальним планом-графіком**, але не пізніше ніж за **один тиждень до попереднього захисту**. За результатами автоматизованої перевірки комісія з питань етики та академічної доброчесності факультету ухвалює рішення щодо можливості допуску кваліфікаційної роботи до захисту та видає **довідку встановленого зразка**, яка долучається до роботи як обов'язковий документ.

Відповідно до вимог ДДПУ, орієнтовні показники текстових збігів у кваліфікаційних роботах становлять:

- **менше 25 %** – здобувач допускається до захисту;
- **від 25 % до 50 %** – робота підлягає доопрацюванню у встановлений термін;
- **понад 50 %** – здобувач не допускається до захисту у зв'язку з порушенням принципів академічної доброчесності.

Після позитивного рішення кафедри щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту вона **подається на зовнішнє рецензування (Додаток 9)**. На кожен кваліфікаційну роботу оформлюється **одна рецензія**, підписана рецензентом та завірена печаткою установи, в якій він працює.

Публічний захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні Атестаційної комісії. Для представлення результатів дослідження здобувачеві вищої освіти надається слово для доповіді тривалістю **7–10 хвилин**, після чого він відповідає на запитання членів комісії та присутніх. Захист завершується оголошенням відгуку наукового керівника, рецензії та відповідями здобувача на зауваження, за потреби.

Оцінювання результатів захисту кваліфікаційної роботи здійснюється за **100-бальною шкалою з переведенням у національну шкалу оцінювання**. Рішення атестаційної комісії щодо оцінки захисту оголошується головою комісії у **день захисту** та фіксується у відповідному протоколі засідання.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

(відповідно до Програми атестації здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»)

90–100 балів (А; відмінно)

- кваліфікаційна робота відповідає встановленим в університеті вимогам академічної доброчесності та показникам оригінальності тексту;
- робота виконана самостійно, на високому науково-теоретичному рівні;

- продемонстровано глибоке володіння методами науково-дослідної роботи, уміння здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію емпіричних даних;
- результати дослідження мають теоретичне значення та/або практичну цінність;
- структура та оформлення роботи повністю відповідають чинним вимогам;
- робота написана без орфографічних, пунктуаційних і стилістичних помилок;
- результати дослідження апробовані у формі публікації;
- під час захисту здобувач демонструє глибокі знання теми, аргументовані відповіді та вільне орієнтування в запитаннях членів атестаційної комісії.

75–89 балів (BC; добре)

- робота відповідає вимогам академічної доброчесності та показникам оригінальності тексту;
- робота виконана самостійно, на належному науково-теоретичному рівні;
- продемонстровано достатнє володіння методами науково-дослідної роботи;
- допускаються незначні порушення логіки або систематичності викладу;
- оформлення роботи загалом відповідає чинним вимогам;
- робота містить поодинокі мовностилістичні помилки;
- результати дослідження представлені у публікації;
- на захисті продемонстровано належний рівень знань теми та орієнтацію у запитаннях комісії.

60–74 бали (DE; задовільно)

- робота відповідає мінімальним вимогам академічної доброчесності;
- робота виконана самостійно, однак на достатньому або зниженому науково-теоретичному рівні;
- продемонстровано базове володіння методами наукового дослідження;
- робота має переважно компілятивний характер, елементи наукової новизни виражені слабо;
- у структурі та оформленні роботи наявні окремі недоліки;
- допущено значну кількість мовностилістичних помилок;
- результати дослідження представлені у публікації;
- під час захисту здобувач відчуває труднощі з аргументацією та відповідями на запитання.

26–59 балів (FX; незадовільно)

- робота не відповідає вимогам академічної доброчесності або має значний обсяг текстових запозичень;
- рівень виконання роботи є низьким, відсутня чітка наукова логіка;
- мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження сформульовані некоректно або не узгоджені між собою;
- відсутній належний аналіз наукових джерел;
- результати дослідження не мають наукової або практичної цінності;
- оформлення роботи не відповідає встановленим вимогам;
- відсутня публікація за результатами дослідження;
- під час захисту здобувач не демонструє розуміння теми та не надає обґрунтованих відповідей.

0–25 балів (F; неприйнятно)

- кваліфікаційна робота не допускається до захисту або не захищена;
- грубі порушення вимог академічної доброчесності;
- відсутня самостійність виконання роботи.

Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» здійснюється у формі публічного виступу на відкритому засіданні атестаційної комісії.

Під час захисту здобувач/здобувачка доповідає основні положення та результати власного дослідження, демонструючи їх у вигляді мультимедійної презентації, а також відповідає на запитання членів комісії.

Тривалість виступу не повинна перевищувати **10 хвилин**.

Зміст усної доповіді

Виступ автора кваліфікаційної роботи має бути логічно структурованим і включати такі обов'язкові складові:

- тему кваліфікаційної роботи;
- обґрунтування актуальності та ступінь наукової розробленості проблеми;
- об'єкт, предмет, мету та гіпотезу дослідження;
- основні завдання дослідження та результати їх виконання;
- стислий опис методів і процедури дослідження;
- узагальнені результати та висновки;
- практичні (психологічні) рекомендації.

Структура презентації до захисту кваліфікаційної роботи

Презентація має складатися з **10 слайдів**, кожен з яких повинен логічно відповідати тексту доповіді та структурі кваліфікаційної роботи.

Слайд 1

Тема кваліфікаційної роботи;
прізвище, ім'я та по батькові здобувача;
прізвище, ініціали наукового керівника;
найменування закладу вищої освіти;
рік захисту.

Слайд 2

Актуальність дослідження та ступінь наукової розробленості проблеми.

Слайд 3

Об'єкт і предмет дослідження;
мета дослідження;
гіпотеза дослідження.

Слайд 4

Перше завдання дослідження
(результати теоретичного аналізу – п. 1.1).

Слайд 5

Друге завдання дослідження
(узагальнення підходів, моделей, концепцій – пп. 1.2–1.3).

Слайд 6

Третє завдання дослідження
(методологічні підходи та організація дослідження – п. 2.1).

Слайди 7–9

Основні результати емпіричного дослідження
(п. 2.2):

- кількісний і якісний аналіз результатів;
- графічне подання даних (діаграми, графіки, таблиці);
- підтвердження або часткове підтвердження гіпотези.

Слайд 10

Психологічні рекомендації за результатами дослідження (п. 2.3) та перспективи подальших наукових розвідок.

Методичні поради до підготовки виступу

У процесі підготовки до захисту кваліфікаційної роботи здобувачеві вищої освіти рекомендується:

- заздалегідь підготувати текст доповіді та кілька разів проговорити його вголос;
- чітко дотримуватися встановленого регламенту часу;
- логічно та послідовно переходити від одного етапу доповіді до іншого;
- чітко і впевнено формулювати думки, уникаючи надмірної деталізації.

Вимоги до оформлення презентації

Під час підготовки мультимедійної презентації слід дотримуватися таких рекомендацій:

- кольори шрифту та фону мають бути контрастними і зручними для сприйняття;
- розмір шрифту має бути читабельним (не менше 18–20 pt для основного тексту);
- використовувати напівжирний шрифт і курсив лише для смислового виділення;
- текст на слайдах має бути лаконічним, тезовим;
- висновки та результати доцільно подавати у вигляді нумерованих пунктів;
- усі рисунки, діаграми та таблиці повинні мати назви та відповідати змісту доповіді;
- кольори елементів діаграм не повинні зливатися з фоном слайда.

7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти здійснюється з обов'язковим дотриманням вимог «Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет». Зазначене Положення визначає основні принципи, норми та правила академічної

доброчесності, яких зобов'язані дотримуватися всі учасники освітнього процесу, зокрема під час підготовки та захисту кваліфікаційних робіт.

Академічна доброчесність є фундаментальним принципом освітньої та наукової діяльності здобувачів вищої освіти та обов'язковою умовою якісного виконання кваліфікаційної роботи. У процесі її підготовки здобувач зобов'язаний дотримуватися норм чесності, відповідальності, самостійності та поваги до інтелектуальної власності інших авторів. **Виконання кваліфікаційної роботи передбачає особистий внесок здобувача на всіх етапах дослідження** – від вибору теми до формулювання узагальнених висновків.

Недопущення академічного плагіату є ключовою вимогою академічної доброчесності. Усі запозичені ідеї, теоретичні положення, методичні підходи, емпіричні дані та цитати мають бути належним чином оформлені з обов'язковим посиланням на першоджерела. Неприпустимими є як пряме копіювання текстів без посилань, так і перефразування чужих думок без зазначення авторства. **Свідоме привласнення результатів наукової праці інших осіб розглядається як грубе порушення академічної доброчесності.**

Особлива увага під час виконання кваліфікаційної роботи приділяється достовірності отриманих результатів. **Фабрикація та фальсифікація емпіричних даних є категорично забороненими та несумісними з етичними засадами наукового дослідження.** Усі результати мають бути отримані в ході реального дослідження, а їх обробка повинна здійснюватися із застосуванням коректних методів математичної статистики.

Важливою складовою академічної доброчесності є дотримання етичних принципів психологічного дослідження. У процесі збору емпіричних даних необхідно забезпечувати добровільну участь досліджуваних, інформовану згоду та конфіденційність отриманої інформації. Забороняється розголошення персональних даних або подання будь-якої інформації, що дозволяє ідентифікувати учасників дослідження. У кваліфікаційній роботі досліджувані особи подаються виключно в узагальненому або закодованому вигляді.

Кваліфікаційна робота підлягає обов'язковій перевірці на наявність текстових запозичень із використанням спеціалізованих програмних засобів. Результати такої перевірки оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд комісії з питань академічної доброчесності факультету. **Рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту ухвалюється виключно за умови дотримання встановлених показників оригінальності тексту.**

Дотримання принципів академічної доброчесності сприяє формуванню високої наукової культури здобувачів вищої освіти, розвитку професійної відповідальності та критичного мислення. **Академічна**

доброчесність є показником особистісної зрілості та професійної готовності майбутнього фахівця. Саме тому виконання кваліфікаційної роботи з дотриманням норм академічної доброчесності є не лише формальною вимогою, а важливою умовою якісної професійної підготовки майбутніх психологів.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок заяви

Завідувачу кафедри практичної психології

Здобувача першого бакалаврського рівня
вищої освіти
денної (заочної) форми навчання
спеціальності 053 Психологія
освітньої програми «Практична
психологія»
ППП

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи
«_____» та наукового керівника

Дата

Підпис

Зразок календарного плану виконання кваліфікаційної роботи

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет професійно-педагогічної освіти
Рівень вищої освіти – бакалаврський
Спеціальність 053 Психологія
Освітньо-професійна програма «Практична психологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри
практичної
психології

«___» _____ 202__ року

ЗАВДАННЯ кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

ППП здобувача вищої освіти

1. Тема кваліфікаційної роботи «_____»

Науковий керівник кваліфікаційної роботи: _____.

затверджені наказом ДДПУ №___ від «___» _____ 202__ року.

2. Строк подання роботи здобувачем вищої освіти - «10» травня 202__ року.

Етапи виконання кваліфікаційної роботи

№ з/П	Заходи	Термін виконання
1	Вибір теми кваліфікаційної роботи, отримання завдання для виконання роботи	до 01 жовтня 202__ року

2	Добір та аналіз літератури	до 1 листопада 202__ року
3	Укладання плану наукового дослідження	До 15 листопада 202__ року
4	Укладання плану-графіка роботи над дослідженням	до 01 грудня 202__ року
5	Написання тексту кваліфікаційної роботи	Грудень 202__ – травень 202__ року
6	Подання роботи науковому керівникові та усунення зазначених ним зауважень	25 квітня-01 травня 202__ року
7	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак збігів / ідентичності / схожості	10 – 15 травня 202__ року
8	Подання роботи на кафедру практичної психології та попередній захист роботи на кафедрі	15 квітня - 20 травня 202__ року
9	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням рекомендацій після попереднього захисту	20 – 25 травня 202__ року
10.	Подання кваліфікаційної роботи науковому керівнику та рецензенту на підготовку відгуку та рецензії	25–31 травня 202__ року
11.	Подання на кафедру остаточного варіанта кваліфікаційної роботи, підписаного здобувачем вищої освіти	01 червня 202__ року

3. Дата видачі завдання «__» _____ 20__ року.

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток 2

Зразок титульного аркушу

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет професійно-педагогічної освіти
Кафедра практичної психології**

**ПП
здобувача вищої освіти**

Підпис

ТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

**Кваліфікаційна робота
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія
освітня програма «Практична психологія»
перший бакалаврський рівень вищої освіти**

Науковий керівник:

ПП

наук. ступінь, вчене звання

Підпис

Дніпро - Слов'янськ, 202__

Додаток 3

Зразок змісту

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Психологічна сутність та підходи до вивчення емоційного вигорання у сучасній психології	8
1.2. Структура, симптоми та чинники формування емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти	15
1.3. Навчальна діяльність як чинник розвитку емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти	20
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	27
2.1. Організація, методи та етапи дослідження емоційного вигорання здобувачів вищої освіти	27
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження рівнів емоційного вигорання здобувачів вищої освіти	30
2.3. Психологічні рекомендації щодо профілактики та подолання емоційного вигорання здобувачів вищої освіти	40
Висновки до другого розділу	45
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	55

Додаток 4

Зразок вступу

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема емоційного вигорання особистості є однією з найбільш актуальних у сучасній психологічній науці, оскільки вона безпосередньо пов'язана з умовами інтенсивної діяльності, високими вимогами до результативності та хронічним психоемоційним напруженням. Особливої значущості ця проблема набуває у контексті навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, які перебувають у ситуації постійного академічного навантаження, часових обмежень та необхідності адаптації до вимог освітнього середовища.

Період навчання у закладі вищої освіти є важливим етапом особистісного й професійного становлення, що супроводжується формуванням професійної ідентичності, розвитком самостійності, відповідальності та життєвих цінностей. Водночас саме в цей період здобувачі вищої освіти часто стикаються з психоемоційними труднощами, пов'язаними з інтенсивністю навчального процесу, високими очікуваннями з боку викладачів і власними вимогами до успішності. За умов тривалого стресу та недостатності психологічних ресурсів ці чинники можуть призводити до розвитку емоційного вигорання.

Емоційне вигорання розглядається як складний багатовимірний психологічний феномен, що проявляється у стані емоційного виснаження, зниженні інтересу до діяльності, формуванні емоційної відстороненості та знеціненні власних досягнень. Для здобувачів вищої освіти цей стан є особливо небезпечним, оскільки він негативно впливає не лише на навчальну мотивацію та академічну успішність, а й на загальний психоемоційний стан, самооцінку та ставлення до майбутньої професійної діяльності.

У наукових дослідженнях зазначається, що емоційне вигорання формується під впливом поєднання внутрішніх і зовнішніх чинників. До внутрішніх належать особистісні характеристики, рівень мотивації, особливості емоційної саморегуляції та копінг-стратегії, тоді як зовнішніми виступають умови навчальної діяльності, інтенсивність академічного навантаження, дефіцит часу та специфіка міжособистісної взаємодії в студентському середовищі. Недостатня психологічна підтримка та відсутність ефективних механізмів відновлення ресурсів значно підвищують ризик розвитку емоційного вигорання.

Особливу увагу у цьому контексті привертає той факт, що емоційне вигорання у здобувачів вищої освіти часто залишається недостатньо усвідомленим і своєчасно не діагностується. Це призводить до поступового поглиблення негативних проявів, зниження якості навчальної діяльності та формування стійкого негативного ставлення до освітнього процесу загалом. Саме тому дослідження психологічних механізмів емоційного вигорання є важливим завданням сучасної психологічної науки та практики.

Проблема емоційного вигорання особистості ґрунтовно досліджується у вітчизняній та зарубіжній психологічній науці. Теоретичні засади вивчення феномену емоційного вигорання були закладені у працях Г. Фройденбергера [12], який розглядав його як наслідок тривалого емоційного напруження та виснаження в умовах інтенсивної діяльності. Подальший розвиток концепції емоційного вигорання пов'язаний з дослідженнями К. Маслач [27], яка запропонувала класичну трикомпонентну модель, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію особистісних досягнень.

Психологічні механізми формування емоційного вигорання в освітній та професійній діяльності аналізуються у працях А. Широма [33], М. Лейтера [19], В. Шауфелі [41], Е. Демеруті [46], які наголошують на ролі дисбалансу між вимогами діяльності та наявними особистісними ресурсами.

У межах ресурсного підходу емоційне вигорання розглядається як результат поступового виснаження психологічних, емоційних і мотиваційних резервів особистості.

Проблеми стресу та подолання емоційного напруження ґрунтовно розкриті у працях Р. Лазаруса [7] та С. Фолкман [38], які розробили транзакційну модель стресу і копінгу. Відповідно до цього підходу емоційне вигорання виникає як наслідок неефективних стратегій подолання стресових ситуацій та суб'єктивної оцінки вимог середовища як надмірних.

Питання психологічного благополуччя, позитивного функціонування та суб'єктивної задоволеності життям, що безпосередньо пов'язані з профілактикою емоційного вигорання, висвітлюються у працях Е. Дінера [21], С. Любомирські [29], М. Селігмана [45]. Автори підкреслюють значення позитивних емоцій, внутрішньої мотивації та усвідомленості як чинників збереження психоемоційної рівноваги в умовах навчальної діяльності.

Роль усвідомленості, саморегуляції та внутрішніх ресурсів особистості у подоланні емоційного виснаження аналізується у працях Д. Кабат-Зінна [34] та Р. Райана [48], які розглядають ці процеси як ключові компоненти психологічної стійкості.

У вітчизняній психології проблема емоційного вигорання та пов'язаних із ним явищ – навчального стресу, психоемоційного виснаження, дезадаптації – представлена у працях І. Беха [6], Л. Долинської [14], С. Максименка [24; 25], О. Ніколаєнко [28], які аналізують емоційне вигорання крізь призму розвитку особистості, регуляції діяльності та освітнього середовища.

Психологічні аспекти емоційної саморегуляції, стресостійкості та психологічного благополуччя студентської молоді розглядаються у дослідженнях Н. Пов'якель [18], Л. Сердюк [31], Т. Титаренко [42].

Значення ціннісно-сміслової сфери та психологічної підтримки в освітньому середовищі підкреслюють В. Панок [36] та О. Чебикін [49].

Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчує системний характер дослідження проблеми емоційного вигорання у сучасній психології. Водночас особливості прояву емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти, а також психологічні чинники його формування і подолання в умовах навчальної діяльності залишаються недостатньо вивченими, що й зумовлює актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Об'єкт дослідження – емоційне вигорання як психологічний феномен у процесі навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Предмет дослідження – психологічні особливості прояву, чинники формування та рівні емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження: теоретично дослідити та емпірично виявити психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти задля обґрунтування психологічних рекомендації щодо його профілактики й подолання.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до вивчення феномену емоційного вигорання в сучасній психології.
2. Визначити структурні компоненти та психологічні чинники формування емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
3. Емпірично дослідити рівні та особливості прояву емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
4. Розробити психологічні рекомендації щодо профілактики та зниження рівня емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Гіпотеза дослідження: емоційне вигорання у здобувачів вищої освіти зумовлюється поєднанням високого навчального навантаження, недостатньої емоційної саморегуляції та обмежених психологічних ресурсів, що проявляється у підвищеному рівні емоційного виснаження,

деперсоналізації та зниженні суб'єктивного відчуття особистісних досягнень.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези у кваліфікаційній роботі було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів дослідження. *Теоретичні методи:* аналіз, синтез, узагальнення, систематизація та порівняння наукових підходів до проблеми емоційного вигорання, представлених у вітчизняних і зарубіжних психологічних дослідженнях.

Емпіричні методи:

– *Опитувальник емоційного вигорання (Maslach Burnout Inventory, MBI)* – методика, розроблена К. Маслач і С. Джексон, що дозволяє оцінити рівні емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції особистісних досягнень;

– *Шкала академічної мотивації (Academic Motivation Scale, AMS)* – автори Р. Валеранд, Л. Пеллетьє, М. Бле, спрямована на дослідження особливостей внутрішньої та зовнішньої мотивації навчальної діяльності;

– *Опитувальник емоційної регуляції (Emotion Regulation Questionnaire, ERQ)* – автори Дж. Гросс і О. Джон, який дає змогу визначити домінантні стратегії емоційної саморегуляції, зокрема когнітивну переоцінку та емоційне пригнічення.

Для обробки отриманих результатів застосовувалися методи математичної статистики (описова статистика, порівняльний аналіз), що забезпечило надійність і валідність емпіричних висновків.

Теоретичне значення дослідження полягає в узагальненні та систематизації наукових підходів до вивчення емоційного вигорання як психологічного феномену в умовах навчальної діяльності. У роботі уточнено зміст та структуру емоційного вигорання здобувачів вищої освіти, а також окреслено психологічні чинники його формування, що сприяє

поглибленню наукових уявлень про механізми психоемоційного виснаження студентської молоді.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у роботі практичних психологів закладів вищої освіти з метою ранньої діагностики емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти. Запропоновані психологічні рекомендації можуть бути використані в консультативній, профілактичній та психоосвітній роботі, а також у розробці тренінгових програм, спрямованих на збереження психоемоційного здоров'я студентської молоді.

Експериментальна база дослідження. Експериментальна робота проводилась на базі факультету професійно-педагогічно освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» м. Дніпро-Слов'янськ, в експеримент і взяли участь 50 здобувачів освіти денної та заочної форм навчання (25 осіб віком 18-24 роки, 25 осіб віком 25-30 років).

Апробація результатів дослідження. Теоретичні і практичні результати дослідження викладено у доповіді на щорічній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перспективні напрями сучасної науки та освіти» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, м. Дніпро, 2026).

Публікації. Результати дослідження викладено у науковій публікації в збірці «Наукові студії».

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, двох розділів з висновками до кожного із них, загальних висновків, списку використаних джерел (54 позицій, з них 7 іноземною мовою), 3 додатки. Загальний обсяг роботи 65 сторінок, із яких 50 сторінок основного тексту.

Додаток 5

Зразок представлення теоретичної моделі досліджуваного явища

Рис. 1.1. Понятійно-логічна схема дослідження емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти

Понятійно-логічна схема відображає системну організацію та структурно-функціональні зв'язки між ключовими категоріями дослідження емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти, а також демонструє логіку переходу від теоретичного осмислення проблеми до її емпіричного вивчення. Запропонована схема ґрунтується на сучасних психологічних уявленнях про емоційне вигорання як складний багатовимірний феномен, що формується в процесі тривалої навчальної діяльності та взаємодії особистості з освітнім середовищем.

Центральним поняттям понятійно-логічної схеми є емоційне вигорання здобувачів вищої освіти, яке розглядається як результат накопиченого емоційного напруження, хронічного перевантаження та поступового виснаження особистісних ресурсів у процесі навчання. У межах схеми емоційне вигорання постає не як ізольований стан, а як динамічний процес, що формується під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх чинників та проявляється через систему взаємопов'язаних психологічних компонентів.

Структурну основу емоційного вигорання в понятійно-логічній схемі становлять його ключові компоненти, що відповідають класичній трикомпонентній моделі. Емоційне виснаження відображає стан психоемоційної спустошеності, втрати енергії та зниження здатності до емоційного залучення в навчальну діяльність. Деперсоналізація проявляється у формуванні емоційної дистанції, відчуження та байдужого ставлення до навчального процесу й оточення. Редукція особистісних досягнень характеризується зниженням суб'єктивної оцінки власної ефективності, сумнівами у професійній спроможності та відчуттям неуспішності в навчальній діяльності. Зазначені компоненти перебувають у тісному взаємозв'язку, взаємно підсилюючи негативні прояви емоційного вигорання.

Важливе місце у понятійно-логічній схемі займають психологічні чинники формування емоційного вигорання, які умовно поділяються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх чинників належать особливості навчальної мотивації, рівень сформованості емоційної саморегуляції, домінуючі копінг-стратегії, а також індивідуальні риси особистості, зокрема підвищена відповідальність і перфекціонізм. Зовнішні чинники представлені характеристиками освітнього середовища, зокрема інтенсивністю навчального навантаження, високими академічними вимогами, дефіцитом часу та специфікою міжособистісної взаємодії у студентському колективі. У схемі ці чинники розглядаються як такі, що опосередковують розвиток емоційного вигорання та визначають його інтенсивність і динаміку.

Окремий структурний блок схеми становлять психологічні наслідки емоційного вигорання, які відображають вплив цього феномену на різні сфери життєдіяльності здобувачів вищої освіти. До них належать зниження навчальної мотивації, погіршення емоційного стану, зменшення академічної успішності та формування стійкого негативного ставлення до навчальної діяльності. У понятійно-логічній схемі наслідки розглядаються як результат тривалого впливу компонентів емоційного вигорання та водночас як фактори, що можуть підтримувати й поглиблювати його прояви.

Завершальним елементом понятійно-логічної схеми є психологічні ресурси та фактори профілактики емоційного вигорання, які виконують

компенсаторну та превентивну функцію. До них належать здатність до емоційної саморегуляції, внутрішня навчальна мотивація, усвідомленість і рефлексія власного психоемоційного стану, а також психологічна підтримка в освітньому середовищі. У схемі ці ресурси розглядаються як чинники, що знижують ризик розвитку емоційного вигорання та сприяють збереженню психологічного благополуччя здобувачів вищої освіти.

Таким чином, понятійно-логічна схема відображає цілісне уявлення про емоційне вигорання здобувачів вищої освіти як системне психологічне явище, що формується у взаємодії структурних компонентів, чинників, наслідків і ресурсів, та слугує теоретичною основою для подальшого емпіричного дослідження і розробки психологічних рекомендацій.

Додаток 6

Зразок оформлення бібліографії використаних джерел

Книги одного, двох або трьох авторів	Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі [2-е вид.]. К.: Т-во «Знання України», 2010. 520 с.
Навчальні посібники	1.Панасенко Е.А., Березка С.В. Теорія і практика арттерапії : навчально-методичний посібник (електронне видання). Дніпро-Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2025. 175 с. 2.Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / Уклад. О. Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с.
Книги під назвою (без автора за редакцією)	Соціальна робота у вимірах партнерства і співпраці: навч. посіб. / за заг. ред. Надії Чернухи. Київ. Юрінком Інтер, 2025. 460 с.
Дисертації	Циганчук Т. Динаміка переживання стресу студентами вищих навчальних закладів: дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.01 / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України. Київ, 2011. 274 с.
Автореферати дисертацій	Тептюк Ю. О. Психологічні умови розвитку стресостійкості у соціальних працівників різних вікових категорій : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2021. 23 с.
Електронні ресурси	Співак Л. А., Співак Я. О., Набока О. Г., Панасенко Е. А., Пліско Є. Ю., Чайченко С. О. Психолого-педагогічний супровід дітей з проблемною поведінкою. <i>Науковий журнал «Психологія та соціальна робота»</i> . Випуск 2 (60) Видавничій дім «Гельветика». Одеса. 2024. С. 20-29. URL : https://journals.onu.in.ua/index.php/psy/issue/view/14/13 (Дата перегляду: 05.02.2026).
Розділ книги	Гавриловська К.П. Психологічний супровід на етапі відновлення після переживання психотравмивних подій. Техніки арттерапії в роботі кризового психолога з цивільним населенням в умовах війни: навч.-метод.посіб. / Г. Красіна, К. Гавриловська, Н. Гурець [та ін.]; за ред. Г. Красіної, К. Гавриловської.

	Харків : Видавець ФОП Захаренко В.В., 2023. С. 40-45.
Статті з журналів та періодичних збірників	Панасенко Е. А., Березка С.В. Арттерапевтичні підходи у подоланні психологічної травми юнаками в умовах війни. <i>Габітус</i> . 2025. №74. С.130-134.
Матеріали конференцій	Березка С. В., Лічман В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра у кризових умовах війни. <i>Наукові студії</i> : зб. наук. праць. за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» «Перспективні напрямки сучасної науки та освіти» (21-22 травня 2025 р.) / [За заг. ред. Е.А. Панасенко]. Краматорськ: Видавництво ЦТPI- «Друкарський дім», 2025. Вип. 12. С. 15-25.

APA (American Psychological Association) style – Стиль цитування АПА (Американська психологічна асоціація)

Стаття в журналі, один автор	Mellers, V. A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. <i>Psychological Bulletin</i> , 126(6), 910-924. doi: 10.1037//0033-2909.126.6.910.
Стаття в журналі, від двох до семи авторів	Bechara, A., Damasio, H., & Damasio A. R. (2000). Emotion, decision making and the orbitofrontal cortex. <i>Cerebral Cortex</i> , 10(3), 295-307. doi:10.1093/cercor/10.3.295
Друкована книга	Mook, D. (2004). <i>Classic experiments in psychology</i> . WGreenwood.
Книга під редакцією	Lee-Chai, A. Y., & Bargh, J. A. (Eds.). (2001). <i>The use Multiple perspectives on the causes of corruption</i> . Press.

Додаток 7

АНОТАЦІЯ

Коваленко О.М. Психологічні особливості емоційного вигорання здобувачів вищої освіти. Кваліфікаційна робота здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, освітньо-професійної програми «Практична психологія». ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Дніпро-Слов'янськ, 2026. 65 с.

Об'єкт дослідження: емоційне вигорання як психологічний феномен у процесі навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Предмет дослідження: психологічні особливості прояву, чинники формування та рівні емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження: теоретично дослідити та емпірично виявити психологічні особливості емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти задля обґрунтування психологічних рекомендацій щодо його профілактики та подолання.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до вивчення феномену емоційного вигорання у сучасній психології.
2. Визначити структурні компоненти та психологічні чинники формування емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
3. Емпірично дослідити рівні та особливості прояву емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.
4. Розробити психологічні рекомендації, спрямовані на профілактику та зниження рівня емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження: для розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукових джерел; емпіричні – опитувальник емоційного вигорання (МВІ) (К. Маслач, С. Джексон), шкала академічної мотивації (AMS) (Р. Валеранд, Л. Пеллетье, М. Бле), опитувальник емоційної регуляції (ERQ) (Дж. Гросс, О. Джон); методи математичної статистики – описова статистика (обчислення середніх значень, стандартного відхилення), порівняльний аналіз, t-критерій Стюдента, що забезпечило статистичну достовірність та надійність отриманих результатів.

Експериментальна база дослідження: дослідження проводилось упродовж 2025–2026 рр. на базі ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». У дослідженні взяли участь 50 здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання віком від 18 до 30 років.

Результати дослідження: встановлено наявність середнього та високого рівнів емоційного вигорання у значної частини здобувачів вищої освіти. Найбільш вираженим компонентом виявилось емоційне

виснаження, що поєднується зі зниженням навчальної мотивації та емоційною відстороненістю від навчальної діяльності. Виявлено статистично значущі взаємозв'язки між рівнем емоційного вигорання, особливостями емоційної саморегуляції та типом академічної мотивації ($p \leq 0,05$), що підтверджує висунуту гіпотезу дослідження.

Теоретичне значення дослідження: узагальнено сучасні наукові підходи до вивчення емоційного вигорання здобувачів вищої освіти; – уточнено структуру та психологічні чинники формування емоційного вигорання в умовах навчальної діяльності.

Практичне значення дослідження: результати можуть бути використані у діяльності практичних психологів закладів вищої освіти з метою діагностики, профілактики та зниження рівня емоційного вигорання, а також у розробці психоосвітніх і тренінгових програм для студентської молоді.

Ключові слова: емоційне вигорання, здобувачі вищої освіти, емоційне виснаження, академічна мотивація, емоційна саморегуляція, психологічні ресурси.

ABSTRACT

Kovalenko O.M. Psychological Features of Emotional Burnout in Higher Education Students. Qualification thesis of a student of the first (Bachelor's) level of higher education in specialty 053 Psychology, educational and professional program «Practical Psychology». Donbas State Pedagogical University. Dnipro–Sloviansk, 2026. 65 p.

Object of the study: emotional burnout as a psychological phenomenon in the process of educational activity of higher education students.

Subject of the study: psychological features of manifestation, formation factors, and levels of emotional burnout in higher education students.

Purpose of the study: to theoretically investigate and empirically identify the psychological features of emotional burnout in higher education students in order to substantiate psychological recommendations for its prevention and overcoming.

Research objectives:

1. To conduct a theoretical analysis of scientific approaches to the study of emotional burnout in modern psychology.
2. To determine the structural components and psychological factors of emotional burnout formation in higher education students.
3. To empirically investigate the levels and specific features of emotional burnout manifestation in higher education students.
4. To develop psychological recommendations aimed at preventing and reducing the level of emotional burnout in higher education students.

Research methods: to solve the research objectives, a комплекс of methods was used: theoretical methods – analysis, synthesis, generalization, and

systematization of scientific sources; empirical methods – the Maslach Burnout Inventory (MBI) (C. Maslach, S. Jackson), the Academic Motivation Scale (AMS) (R. Vallerand, L. Pelletier, M. Blais), the Emotion Regulation Questionnaire (ERQ) (J. Gross, O. John); methods of mathematical statistics – descriptive statistics (calculation of mean values and standard deviation), comparative analysis, Student's *t*-test, which ensured the statistical validity and reliability of the obtained results.

Experimental base of the study: the research was conducted during 2025–2026 at Donbas State Pedagogical University. The sample consisted of 50 higher education students of full-time and part-time study modes aged 18 to 30 years.

Research results: the presence of moderate and high levels of emotional burnout was identified in a significant proportion of higher education students. Emotional exhaustion proved to be the most pronounced component, combined with decreased academic motivation and emotional detachment from educational activities. Statistically significant relationships were found between the level of emotional burnout, features of emotional self-regulation, and the type of academic motivation ($p \leq 0.05$), which confirms the proposed research hypothesis.

Theoretical significance of the study: modern scientific approaches to the study of emotional burnout in higher education students were generalized; the structure and psychological factors of emotional burnout formation in educational activities were clarified.

Practical significance of the study: the results can be used in the professional activity of practical psychologists in higher education institutions for the diagnosis, prevention, and reduction of emotional burnout levels, as well as in the development of psychoeducational and training programs for student youth.

Keywords: emotional burnout, higher education students, emotional exhaustion, academic motivation, emotional self-regulation, psychological resources.

Додаток 8

Відгук на кваліфікаційну роботу

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу здобувача першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», ОПП «Практична
психологія» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ПІП

на тему: «_____»

Текст

Науковий керівник

Підпис

ПІП

Дата

З відгуком ознайомлений

Здобувач

Підпис

ПІП

Дата

Додаток 9
Рецензія на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

**на кваліфікаційну роботу здобувача першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», ОПП «Практична
психологія» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»**

ПП

на тему: «_____»

Текст

Рецензент

Підпис

ПП

Дата

З рецензією ознайомлений

Здобувач

Підпис

ПП

Дата

Додаток 10

Тематика кваліфікаційних робіт

Теми кваліфікаційних робіт з психології дітей дошкільного віку

1. Психологічні особливості емоційного розвитку дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
2. Психологічні механізми розвитку емоційної регуляції у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
3. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
4. Вплив сімейного виховання на психоемоційний розвиток дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
5. Психологічні особливості ігрової діяльності дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
6. Розвиток психосоціальних навичок у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
7. Психологічні чинники розвитку мовлення у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
8. Особливості тривожності у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
9. Вплив стилю батьківського виховання на поведінку молодшого (середнього/старшого) дошкільників
10. Психологічні механізми розвитку самооцінки у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
11. Особливості емоційних реакцій дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
12. Вплив казкотерапії на емоційний розвиток дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
13. Психологічні особливості адаптації дітей дошкільного віку до ЗДО
14. Роль гри у розвитку особистості молодшого (середнього/старшого) дошкільника
15. Розвиток довільної поведінки у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
16. Психологічні особливості страхів у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
17. Вплив емоційного клімату сім'ї на розвиток молодшого (середнього/старшого) дошкільників
18. Особливості розвитку уяви дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку

19. Психологічні чинники розвитку агресивної поведінки у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
20. Вплив арттерапевтичних методів на розвиток дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
21. Психологічні особливості міжособистісної взаємодії дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
22. Роль дорослого у психічному розвитку дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
23. Особливості стресових станів у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку
24. Розвиток емпатії у дітей дошкільного віку
25. Психологічні умови пізнального розвитку дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку

Теми кваліфікаційних робіт з психології дітей молодшого шкільного віку

1. Психологічні особливості адаптації дітей молодшого шкільного віку до навчання
2. Розвиток навчальної мотивації у молодших школярів
3. Психологічні механізми розвитку пізнавальної активності молодших школярів
4. Особливості емоційної сфери дітей молодшого шкільного віку
5. Вплив стилю педагогічної взаємодії на емоційний стан молодших школярів
6. Психологічні чинники успішності навчальної діяльності молодших школярів
7. Особливості розвитку самооцінки у молодшому шкільному віці
8. Вплив навчального навантаження на психоемоційний стан молодших школярів
9. Психологічні особливості тривожності у молодших школярів
10. Розвиток довільної уваги у дітей молодшого шкільного віку
11. Вплив сімейного середовища на навчальну мотивацію молодших школярів
12. Психологічні особливості міжособистісних стосунків у класному колективі
13. Розвиток навичок саморегуляції у молодшому шкільному віці
14. Особливості емоційної стійкості молодших школярів
15. Вплив успіху та неуспіху на самооцінку молодших школярів
16. Психологічні чинники розвитку навчальної самостійності молодших школярів
17. Роль позитивного підкріплення у навчальній діяльності молодших школярів

18. Особливості пізнавальних інтересів молодших школярів
19. Вплив страхів на розвиток особистості молодших школярів
20. Психологічні особливості емоційного реагування на оцінювання
21. Розвиток комунікативних навичок у молодшому шкільному віці
22. Розвиток позитивного ставлення до навчання у молодших школярів
23. Психологічні особливості розвитку Я-концепції у молодших школярів
24. Психологічні особливості шкільної дезадаптації молодших школярів
25. Психологічні особливості страхів у дітей молодшого шкільного віку

Теми кваліфікаційних робіт з психології підліткового віку

1. Психологічні особливості емоційного розвитку підлітків
2. Розвиток самооцінки у підлітковому віці
3. Психологічні механізми розвитку ідентичності підлітків
4. Особливості тривожності у підлітковому віці
5. Вплив міжособистісних стосунків на психоемоційний стан підлітків
6. Психологічні чинники агресивної поведінки підлітків
7. Роль сімейного середовища у розвитку особистості підлітка
8. Психологічні особливості емоційної нестабільності підлітків
9. Розвиток копінг-стратегій у підлітковому віці
10. Вплив соціальних мереж на емоційну сферу підлітків
11. Психологічні механізми розвитку емоційного інтелекту підлітків
12. Особливості розвитку рефлексії у підлітковому віці
13. Психологічні чинники девіантної поведінки підлітків
14. Вплив навчального стресу на емоційний стан підлітків
15. Розвиток саморегуляції у підлітковому віці
16. Психологічні особливості міжстатевих стосунків підлітків
17. Розвиток критичного мислення у підлітковому віці
18. Психологічні чинники зниження навчальної мотивації підлітків
19. Вплив групи однолітків на поведінку підлітків
20. Психологічні особливості емоційного вигорання підлітків
21. Розвиток життєстійкості у підлітковому віці
22. Психологічні аспекти самоприйняття підлітків
23. Вплив конфліктів з батьками на психоемоційний стан підлітків
24. Психологічні механізми розвитку особистісних меж підлітків
25. Психологічні умови розвитку Я-концепції підлітків

Теми кваліфікаційних робіт з психології старшого шкільного віку

1. Психологічні особливості професійного самовизначення старшокласників

2. Розвиток навчальної мотивації у старшому шкільному віці
3. Психологічні механізми розвитку відповідальності старшокласників
4. Особливості тривожності у старшому шкільному віці
5. Вплив стресу підготовки до ЗНО/НМТ на психоемоційний стан старшокласників
6. Психологічні чинники емоційного вигорання старшокласників
7. Роль самооцінки у професійному виборі старшокласників
8. Психологічні особливості саморегуляції навчальної діяльності
9. Вплив сімейних очікувань на вибір професії
10. Психологічні механізми розвитку життєвих планів старшокласників
11. Особливості мотиваційної сфери старшокласників
12. Психологічні чинники прокрастинації у старшому шкільному віці
13. Вплив педагогічної підтримки на професійне самовизначення
14. Психологічні особливості емоційної стійкості старшокласників
15. Розвиток Я-концепції у старшому шкільному віці
16. Психологічні аспекти прийняття рішень старшокласниками
17. Вплив академічної успішності на самооцінку старшокласників
18. Психологічні механізми розвитку емоційного інтелекту старшокласників
19. Особливості міжособистісних стосунків у старшому шкільному віці
20. Психологічні чинники навчальної дезадаптації старшокласників
21. Вплив життєвих цілей на мотивацію навчання
22. Психологічні особливості самоставлення старшокласників
23. Розвиток професійної ідентичності старшокласників
24. Психологічні чинники вибору життєвого шляху
25. Психологічні умови розвитку критичного мислення старшокласників

Теми кваліфікаційних робіт з психології здобувачів вищої освіти

1. Психологічні особливості емоційного вигорання здобувачів вищої освіти
2. Розвиток академічної мотивації студентів
3. Психологічні механізми адаптації першокурсників до навчання
4. Вплив навчального навантаження на психоемоційний стан студентів
5. Психологічні чинники стресостійкості здобувачів вищої освіти
6. Особливості емоційної саморегуляції студентів
7. Психологічні аспекти професійної ідентичності студентів
8. Вплив дистанційного навчання на психіку студентів
9. Психологічні чинники академічної прокрастинації
10. Розвиток життєстійкості у студентської молоді
11. Психологічні особливості навчальної тривожності студентів
12. Вплив самооцінки на академічну успішність
13. Психологічні механізми професійного самовизначення студентів

14. Особливості мотиваційної сфери студентів
15. Психологічні чинники психологічного благополуччя студентів
16. Вплив соціальної підтримки на психоемоційний стан студентів
17. Психологічні аспекти балансу навчання і особистого життя
18. Розвиток критичного мислення у студентському віці
19. Психологічні чинники емоційного виснаження студентів
20. Психологічні особливості міжособистісних стосунків у студентському середовищі
21. Вплив мотивації досягнення на навчальну діяльність
22. Психологічні механізми самореалізації студентів
23. Психологічні аспекти професійного розвитку здобувачів освіти
24. Розвиток психологічної стійкості студентів
25. Психологічні умови розвитку емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти

Теми кваліфікаційних робіт з психології раннього дорослого віку

1. Психологічні особливості розвитку особистісної ідентичності у ранньому дорослому віці
2. Психологічні механізми професійного самовизначення осіб раннього дорослого віку
3. Вплив життєвих цінностей на особистісний розвиток у ранньому дорослому віці
4. Психологічні особливості емоційної саморегуляції у ранньому дорослому віці
5. Розвиток відповідальності як особистісної якості у ранньому дорослому віці
6. Психологічні чинники життєвого вибору осіб раннього дорослого віку
7. Вплив самооцінки на професійну реалізацію у ранньому дорослому віці
8. Психологічні механізми адаптації до самостійного життя у ранньому дорослому віці
9. Особливості мотиваційної сфери осіб раннього дорослого віку
10. Психологічні аспекти розвитку життєвих цілей у ранньому дорослому віці
11. Вплив міжособистісних стосунків на емоційний стан осіб раннього дорослого віку
12. Психологічні чинники стресостійкості у ранньому дорослому віці
13. Особливості розвитку автономності у ранньому дорослому віці
14. Психологічні механізми подолання життєвих труднощів у ранньому дорослому віці
15. Розвиток професійної ідентичності у ранньому дорослому віці

16. Психологічні особливості емоційного вигорання осіб раннього дорослого віку
17. Вплив життєвого досвіду на особистісне зростання у ранньому дорослому віці
18. Психологічні аспекти прийняття життєвих рішень у ранньому дорослому віці
19. Особливості самореалізації осіб раннього дорослого віку
20. Психологічні чинники психологічного благополуччя у ранньому дорослому віці
21. Вплив професійних очікувань на емоційний стан у ранньому дорослому віці
22. Психологічні механізми розвитку життєстійкості у ранньому дорослому віці
23. Психологічні особливості розвитку самосвідомості у ранньому дорослому віці
24. Психологічні аспекти побудови міжособистісних стосунків у ранньому дорослому віці
25. Психологічні умови успішної соціалізації у ранньому дорослому віці

Теми кваліфікаційних робіт з психології дорослих осіб

1. Психологічні особливості особистісного розвитку дорослих осіб
2. Психологічні механізми самореалізації дорослої особистості
3. Вплив життєвого досвіду на психологічне благополуччя дорослих осіб
4. Психологічні чинники життєстійкості дорослих осіб
5. Особливості емоційної регуляції у дорослому віці
6. Психологічні аспекти професійної діяльності дорослих осіб
7. Вплив сімейних ролей на психоемоційний стан дорослих
8. Психологічні механізми подолання життєвих криз у дорослому віці
9. Особливості мотиваційної сфери дорослої особистості
10. Психологічні чинники задоволеності життям у дорослому віці
11. Вплив стресових факторів на психічне здоров'я дорослих осіб
12. Психологічні особливості емоційного вигорання дорослих осіб
13. Розвиток асертивної поведінки у дорослому віці
14. Психологічні аспекти міжособистісних стосунків дорослих
15. Вплив професійного навантаження на емоційний стан дорослих осіб
16. Психологічні механізми адаптації до змін у дорослому віці
17. Особливості самосвідомості дорослої особистості
18. Психологічні чинники збереження психоемоційної рівноваги у дорослому віці
19. Вплив життєвих цінностей на поведінку дорослих осіб

20. Психологічні аспекти розвитку особистісної автономії у дорослому віці
21. Особливості емоційної стабільності у дорослому віці
22. Психологічні механізми саморегуляції діяльності дорослих
23. Вплив соціального середовища на психологічне благополуччя дорослих
24. Психологічні умови особистісного зростання у дорослому віці
25. Психологічні чинники розвитку життєвого балансу у дорослих осіб

Теми кваліфікаційних робіт з психології осіб середнього дорослого віку

1. Психологічні особливості особистісного розвитку у середньому дорослому віці
2. Психологічні механізми подолання вікових криз середнього дорослого віку
3. Вплив професійної реалізації на психологічне благополуччя осіб середнього дорослого віку
4. Психологічні чинники життєстійкості у середньому дорослому віці
5. Особливості емоційної саморегуляції осіб середнього дорослого віку
6. Психологічні аспекти переосмислення життєвих цінностей у середньому дорослому віці
7. Вплив сімейних стосунків на психоемоційний стан осіб середнього дорослого віку
8. Психологічні особливості професійного вигорання у середньому дорослому віці
9. Розвиток психологічної зрілості у середньому дорослому віці
10. Психологічні механізми адаптації до життєвих змін у середньому дорослому віці
11. Психологічні особливості мотиваційної сфери осіб середнього дорослого віку
12. Психологічні чинники задоволеності життям у середньому дорослому віці
13. Вплив життєвих досягнень на самооцінку осіб середнього дорослого віку
14. Психологічні аспекти балансу між професійною та особистою сферами
15. Психологічні особливості міжособистісних стосунків у середньому дорослому віці
16. Психологічні механізми збереження психологічного здоров'я у середньому дорослому віці
17. Вплив стресових факторів на емоційний стан осіб середнього дорослого віку

18. Психологічні особливості самореалізації у середньому дорослому віці
19. Розвиток критичного мислення у середньому дорослому віці
20. Психологічні чинники підтримки емоційної стабільності у середньому дорослому віці
21. Вплив життєвих ролей на особистісний розвиток у середньому дорослому віці
22. Психологічні аспекти прийняття вікових змін у середньому дорослому віці
23. Особливості психологічної адаптації до соціальних змін у середньому дорослому віці
24. Психологічні механізми самопідтримки у середньому дорослому віці
25. Психологічні умови розвитку емоційної сфери особистості у середньому дорослому віці

Теми кваліфікаційних робіт з психології осіб пізнього дорослого віку

1. Психологічні особливості особистісного розвитку у пізньому дорослому віці
2. Психологічні механізми адаптації до вікових змін у пізньому дорослому віці
3. Вплив життєвого досвіду на психологічне благополуччя осіб пізнього дорослого віку
4. Психологічні чинники життєстійкості у пізньому дорослому віці
5. Психологічні особливості емоційної сфери осіб пізнього дорослого віку
6. Психологічні аспекти прийняття старіння у пізньому дорослому віці
7. Вплив соціальної підтримки на психоемоційний стан осіб пізнього дорослого віку
8. Психологічні особливості самосприйняття у пізньому дорослому віці
9. Розвиток відчуття життєвої завершеності у пізньому дорослому віці
10. Психологічні механізми подолання самотності у пізньому дорослому віці
11. Психологічні особливості міжособистісних стосунків осіб пізнього дорослого віку
12. Психологічні чинники збереження активності у пізньому дорослому віці
13. Вплив втрат на психоемоційний стан осіб пізнього дорослого віку
14. Психологічні аспекти переживання сенсу життя у пізньому дорослому віці
15. Особливості емоційної регуляції у пізньому дорослому віці
16. Психологічні механізми підтримки психологічного здоров'я у пізньому дорослому віці
17. Вплив життєвих подій на емоційний стан у пізньому дорослому віці

18. Психологічні аспекти соціальної адаптації осіб пізнього дорослого віку
19. Розвиток життєвої мудрості у пізньому дорослому віці
20. Психологічні чинники збереження позитивного світосприйняття у пізньому дорослому віці
21. Особливості саморегуляції поведінки у пізньому дорослому віці
22. Психологічні аспекти підтримки якості життя у пізньому дорослому віці
23. Вплив соціальної ізоляції на психоемоційний стан осіб пізнього дорослого віку
24. Психологічні механізми психологічної підтримки у пізньому дорослому віці
25. Психологічні умови гармонійного проживання пізнього дорослого віку

Теми кваліфікаційних робіт з психології психоемоційних наслідків війни та кризових подій

1. Психологічні особливості адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов воєнного часу
2. Психологічні механізми подолання стресу у підлітків в умовах війни
3. Вплив воєнного стану на психоемоційний стан старшокласників
4. Психологічні особливості тривожності студентської молоді в умовах воєнної нестабільності
5. Психологічні чинники розвитку емоційного вигорання у здобувачів вищої освіти в умовах війни
6. Вплив воєнних подій на психологічне благополуччя осіб раннього дорослого віку
7. Психологічні особливості переживання втрати у підлітків в умовах воєнних подій
8. Психологічні механізми резильєнтності студентської молоді в умовах війни
9. Вплив воєнного стресу на навчальну мотивацію здобувачів вищої освіти
10. Психологічні особливості емоційної саморегуляції старшокласників в умовах воєнного часу
11. Психологічні чинники розвитку постстресових реакцій у дорослих осіб цивільного населення в умовах війни
12. Вплив інформаційного навантаження воєнного часу на психоемоційний стан студентів
13. Психологічні особливості розвитку життєстійкості у підлітків в умовах війни

- 14.Психологічні механізми збереження психічного здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах тривалого воєнного стресу
- 15.Психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб молодого дорослого віку
- 16.Психологічні чинники розвитку тривожності у дітей дошкільного віку в умовах війни
- 17.Психологічні особливості міжособистісних відносин підлітків у воєнний період
- 18.Вплив воєнного досвіду на рівень психологічної безпеки студентської молоді
- 19.Психологічні механізми подолання невизначеності у осіб раннього дорослого віку в умовах війни
- 20.Психологічні особливості професійної мотивації студентів у період воєнного стану
- 21.Вплив війни на психоемоційний стан педагогічних працівників середнього віку
- 22.Психологічні чинники розвитку смисложиттєвих орієнтацій у студентської молоді в умовах війни
- 23.Психологічні особливості адаптації сімей з дітьми молодшого шкільного віку до умов війни
- 24.Психологічні механізми психологічної підтримки осіб різних вікових груп в умовах воєнних подій
- 25.Вплив страхів воєнного часу на особистісний розвиток осіб юнацького віку